

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTERIJA

GENETIŠKAI MODIFIKUOTŲ ORGANIZMŲ PRIEŽIŪROS KOMITETO POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2004 m. rugsėjo 2 d. Nr. D4-108

Vilnius

Posėdžio pirmininkas – Albertas Vasiliauskas

Posėdžio sekretorė - Neringa Šarkauskienė

Dalyvauja: A.Vasiliauskas, Aplinkos ministerijos viceministras; L.Budrys, Aplinkos ministerijos Gamtos apsaugos departamento direktorius; D. Lygis, Aplinkos ministerijos Gamtos apsaugos departamento Genetiškai modifikuotų organizmų skyriaus vedėjas; N. Šarkauskienė, Aplinkos ministerijos Gamtos apsaugos departamento Genetiškai modifikuotų organizmų skyriaus vyresn. specialistė; L.Kučinskaitė, Aplinkos ministerijos Gamtos apsaugos departamento Genetiškai modifikuotų organizmų skyriaus vyresn. specialistė; G. Blažauskienė, Aplinkos ministerijos Gamtos apsaugos departamento Genetiškai modifikuotų organizmų skyriaus vyresn. specialistė; A.Gedvilaitė, Biotechnologijos instituto vyr. mokslo darbuotoja; A.Gutkauskas, Tatulos programos direktorius; A. Paulauskas, Vytauto Didžiojo universiteto Biologijos katedros vedėjas; A.Sliesaravičius, LŽŪU Augalininkystės katedros vedėjas; A.Sruoga, Vilniaus universiteto Ekologijos institutas; V. Vingrienė, Žemės ūkio ministerijos vyr. specialistė; Ž. Kazakevičienė, NVTAT narė; L.Kalėdienė, Vilniaus universiteto docentė ir GMO Ekspertų komiteto ekspertė; A.Ražanskienė, Biotechnologijos instituto dr. ir GMO Ekspertų komiteto ekspertė; L. Jodkonis, LVVPI skyriaus vedėjas; N. Stankevičienė, LVVPI Pašarų kontrolės skyriaus vedėja; M.Lazdauskas, LVVPI vyr. specialistas; R. Kvedaras, UAB „Fermento“ direktoriaus pavaduotojas gamybai; A. Markauskas, UAB „Fermento“ verslo plėtros direktorius; L. Nečajeva, VAAT skyriaus vedėja; G. Jodinskas, PAF/JTAP projekto koordinatorius; M. Skamarakaitė, PAF/JTAP projekto finansininkė.

Darbotvarkė:

1. GMO Ekspertų komiteto išvadų svarstymas dėl Bayer CropScience firmos Jungtinės Karalystės kompetentingai institucijai pateikto pranešimo C/GB/03/M5/3 dėl leidimo tiekti į rinką GM ryžius LLRICE62.

2. GMO koegzistencijos su įprastinėmis kultūromis taisyklių projekto pristatymas.

3. Genetiškai modifikuotų organizmų ir genetiškai modifikuotų produktų rizikos žmonių bei gyvūnų sveikatai, aplinkai ir žemės ūkiui vertinimo tvarkos pakeitimo pristatymas.

4. Riboto naudojimo taisyklių projekto pristatymas.

5. Genetiškai modifikuotų organizmų duomenų bazės tvarkymo taisyklių projekto pristatymas.

1. SVARSTYTA. Bayer CropScience firmos Jungtinės Karalystės kompetentingai institucijai pateiktas pranešimas C/GB/03/M5/3 dėl leidimo tiekti į rinką GM ryžius LLRICE62, skirtus pašarams ir maistui.

GMO ekspertė L. Kalėdienė pristatė išvadas dėl šių GM kukurūzų pateikimo į rinką:

Paraiškoje, C/GB/03/M5/3, pateikta informacija apie genetiškai modifikuotus ryžius LLRICE62, sukurtus Bayer Crop Science Ltd. kompanijoje, kurie siūlomi maistui, pašarams ir kitoms pramonės reikmėms. Ryžiai LLRICE62 gauti modifikavus *Oryza sativa* subsp. *indica*, *Bengal* kultivarą. Genetiškai modifikuoti ryžiai LLRICE62 pasižymi atsparumu glufosinatu.

Genetinė modifikacija gauta įterpus dalį plazmidės pB5/35Sbar, kuri yra *Esherichia coli*

plazmidės pUC19 darinys; *bar* genas perkeltas iš *Streptomyces hygroscopicus*. Ryžiai LLRICE62 neturi genų, lemiančių atsparumą antibiotikams.

Paraiškoje teigiama, kad horizontalus *bar* geno perdavimas įmanomas tik tarp ryžių veislių ar linijų, bet beveik neįmanoma, kad galėtų įvykti tarp augalų ir mikroorganizmų. Tačiau yra duomenų, kad toks genų pardavimas įmanomas per tarpines grandis, kuomet ryžiai naudojami kaip galvijų pašarai ir gali būti perduoti galvijų mikroflorai virškinimo proceso pradžioje, tik dalinai suskilus DNR (ISISNEWS, Nr.9/10 July, 2001).

Paraiškoje trūksta informacijos apie ilgalaikius genotoksikologinius, alergologinius tyrimus, vertinant modifikuotą, maistui skirtų ryžių poveikį žmonių sveikatai.

Trūkstant tokio pobūdžio informacijos vertėtų susilaikyti nuo leidimo tiekti genetiškai modifikuotus ryžius LLRICE62 į rinką.

A. Sliesaravičius paklausė ar verta svarstyti tokias kultūras, kurios Lietuvoje neauginamos.

A. Gutkauskas paklausė kokia GMO Priežiūros komiteto įtaką svarstant pranešimus teikti GMO į rinką.

D. Lygis paaiškino, kad ES rinką yra bendra ir priminė kokių procedūrų reikia laikytis teikiant į rinką GMO skirtus maitui ir pašarams.

A. Markauskas paklausė ar minėti GM ryžiai auginami Amerikoje, ar buvo atlikti tyrimai.

Ekspertė paaiškino, kad minėti GM ryžiai auginami Amerikoje ir nustatyta, kad po 3 – 5 metų atsiranda piktžolės atsparios glufosinatu.

A. Vasiliauskas pasiūlė pritarti GMO Ekspertų komiteto išvadoms.

NUTARTA:

pritarti GMO Ekspertų komiteto išvadoms ir susilaikyti nuo leidimo tiekti genetiškai modifikuotus ryžius LLRICE62 į rinką.

2. SVARSTYTA. GMO koegzistencijos su įprastinėmis kultūromis taisyklių rengimas.

Žemės ūkio ministerijos vyr. specialistė V. Vingrienė pranešė, kad yra rengiamos GMO koegzistencijos su įprastinėmis kultūromis taisyklės. 2003 m. liepos 23 d. Europos Komisija patvirtino koegzistencijos rekomendacijas, kad augintojai turėtų galimybę pasirinkti. Kiekviena valstybė narė turi pasirengti savo nacionalines strategijas. Danija ir Vokietija tokias strategijas jau pasirengusios. Iki 2004 m. spalio 1 d. Žemės ūkio ministerija planuoja parengti minėtų taisyklių projektą ir išsiųsti derinimui, tame tarpe ir Aplinkos ministerijai.

A. Paulauskas paminėjo, kad tokio taisyklės yra būtinos.

NUTARTA:

pritarti GMO koegzistencijos su įprastinėmis kultūromis taisyklių rengimui.

3. SVARSTYTA. Genetiškai modifikuotų organizmų ir genetiškai modifikuotų produktų rizikos žmonių bei gyvūnų sveikatai, aplinkai ir žemės ūkiui vertinimo tvarkos pakeitimo projektas.

Pristatė N Šarkauskienė.

2002 m. liepos 24 d. Komisijos sprendimas 2002/623/EB papildo Direktyvos 2001/18/EB II priedą ir nustato rizikos aplinkai (GMO poveikį žmonių sveikatai ir aplinkai) vertinimo tikslus, principus ir metodiką, tokiu būdu padeda pranešėjams ir palengvina atsakingoms institucijoms atlikti išsamų ir tinkamą rizikos aplinkai vertinimą pagal Direktyvos 2001/18/EB nuostatas, todėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro, sveikatos apsaugos ministro, žemės ūkio ministro, Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2002 m. gruodžio 31 d. įsakymą Nr. 681/689/525/753 „Dėl genetiškai modifikuotų organizmų ir genetiškai modifikuotų produktų rizikos žmonių bei gyvūnų sveikatai, aplinkai ir žemės ūkiui vertinimo tvarkos patvirtinimo“ ir juo patvirtintą tvarką reikia pakeisti, atsižvelgiant į minėto sprendimo nuostatas.

Šis projektas 2004 m. liepos mėn. buvo išsiųstas GMO Priežiūros komiteto nariams ir suinteresuotoms institucijoms, į pastabas buvo atsižvelgta.

L. Budrys informavo, kad projektas buvo svarstytas Aplinkos ministerijoje ir buvo pateikta pastabų į kurias reikia atsižvelgti.

A. Gedvilaitė pasiūlė sąvoką „didėjantis ilgalaikis poveikis“ keisti į „sukauptas ilgalaikis poveikis“.

NUTARTA:

pritarti Genetiškai modifikuotų organizmų ir genetiškai modifikuotų produktų rizikos žmonių bei gyvūnų sveikatai, aplinkai ir žemės ūkiui vertinimo tvarkos pakeitimo projektui.

4. SVARSTYTA. Riboto naudojimo taisyklių projektas.

Pristatė L. Kučinskaitė.

Pateikiamas Genetiškai modifikuotų mikroorganizmų klasifikavimo ir darbo su jais laboratorijoje taisyklių pirminis variantas. Šiose taisyklėse pateikiama rizikos vertinimo procedūra, pateikiami pagrindiniai principai kurių reikia laikytis atliekant rizikos vertinimą, pagal kuriuos bus vertinama rizika, priskiriant veiklą su GMM tam tikrai rizikos klasei. Nustatomi bendrieji reikalavimai GMM riboto naudojimo veiklai, apribojimo bei kitos apsaugos priemonės laboratorijose ir laboratorijų zonose priklausomai nuo priskirtos GMM rizikos klasės.

A. Markauskas pasiūlė, kad reikia parengti konkretų priedą 1 klasei.

D. Lygis pritarė, kad reikia sutikti su tokiu racionali pasiūlymu.

A. Sliesaravičius pasiūlė keisti taisyklių pavadinimą, nes jis yra neinformatyvus.

D. Lygis pritarė šiam pasiūlymui.

NUTARTA: pritarti riboto naudojimo taisyklių projektui.

5. SVARSTYTA. Genetiškai modifikuotų organizmų duomenų bazės tvarkymo taisyklių projektas.

Pristatė G. Blažauskienė

Šiuo metu ruošiamos genetiškai modifikuotų organizmų duomenų bazės tvarkymo taisyklės. Šių taisyklių tikslas yra reglamentuoti GMO duomenų bazės paskirtį, tvarkymą, duomenis, jų registravimą, naudojimą, duomenų perdavimą į užsienio valstybes, duomenų saugą, duomenų teikėjų teises ir pareigas. Duomenų bazėje bus renkami, kaupiami, saugomi ir naudojami duomenys, kurie nurodyti 2001/18/EB Direktyvoje, 2004/204/EB Komisijos sprendime, nustatančiame išsamias registrų tvarkymo taisykles, Biologinės įvairovės konvencijos Kartachenos biosaugos protokole. GMO duomenų bazės tvarkytojas yra AM, duomenų teikejai - SAM, ŽUM ir joms pavaldžios institucijos, VMVT, pranešėjai.

Pastabų nebuvo.

NUTARTA:

pritarti Genetiškai modifikuotų organizmų duomenų bazės tvarkymo taisyklių projektui.

Posėdžio pirmininkas

Albertas Vasiliauskas

Posėdžio sekretorė

Neringa Šarkauskienė